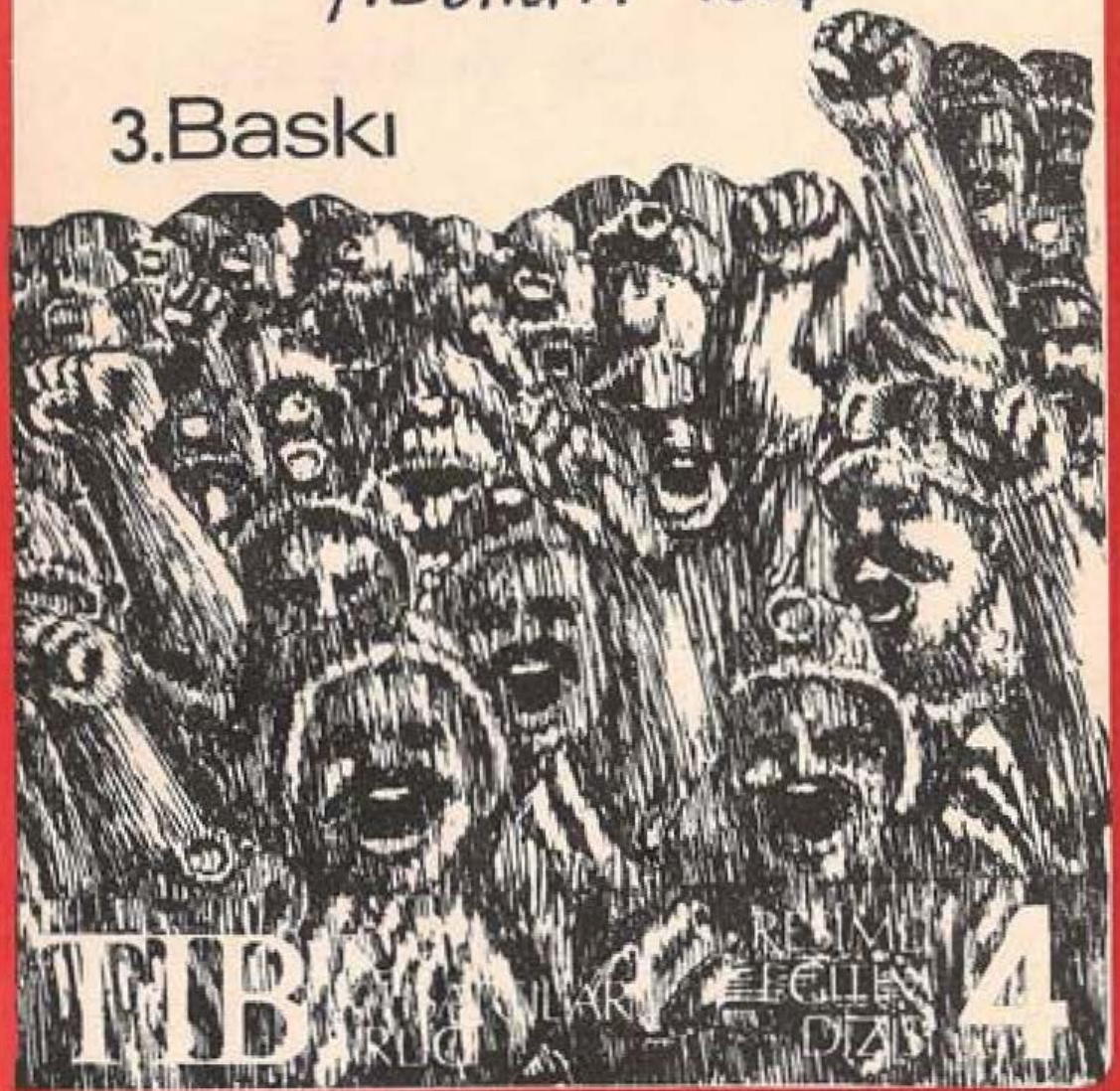
GREV

YILDIRIM KOÇ

3.Baskı

İLİB YAYINLARI 4

GREV

TÜM İKTİSATÇILAR BİRLİĞİ YAYINLARI
RESİMLİ İŞÇİ DİZİSİ No: 4

BİRİNCİ BASKI

RESİMLEYEN: SELÇUK DEMİREL

Bütün işçilerde bir gerginlik vardı. Herkes tetikteydi. Çalışan makinaların gürültüsü arasından birden bir davulla zurna duyuldu. İşçiler kulak kabarttı. Birden kapıdan Haydar Usta'nın sesi yükseldi:

"Haydi arkadaşlar grev başlıyor. Herkes dışarı."

Fabrika ana baba gününe döndü. Makinasını kapatan fırladı. Gerilen sinirler boşaldı. Gülenler, bağıranlar birbiri ardından fabrikayı terketti.

"Şu fabrikaya bakın." diye genç bir işçi bağırdı. "Patron görsün bakalım gerçek üretici kimmiş. Sırtımızdan para kazanmak kolaydı. Şimdi üretsin bakalım bizim ürettiklerimizi."

Üç-dört kişi okkalı birer küfür savurdu.

Davulcu akşama dek davuluna vurdu. Zurnacı akşama dek zurnasını üfledi.

Patron o gün fabrikaya uğrayamadı.

Haydar Usta ise neşe doluydu. Önüne gelenle şakalaşıyor, gelen konukları ağırlıyordu. Sendikanın grev kararı işyerine asıldıktan sonra greve çıkmak için geçmesi gereken 6 işgününün dolmasına rağmen sendika grevi uygulatmaya başlamamıştı. Baştemsilci Haydar Usta'nın işçilere laf yetiştirmekten iflahı kesiliyordu. Daha önce grev deneyinden geçen işçi yoktu. Çoğu zaten ilk kez burada sendikaya girmişti. Haydar Usta gibi yıllarını devrimci mücadelede geçirmiş, sakalını işçi sınıfı için ağartmış bir devrimci bile taşkınlıklara zor engel oluyordu. Bereket grev hakkının doğmasının üçüncü günü öğleye doğru sendikadan beklenen emir geldi de greve çıkıldı. Toplu sözleşme görüşmelerinde greve ve lokavta katılmayacağı kararlaştırılan işçiler dışındaki tüm işçiler greve katıldılar. Sendikaya üye olmamakta direten Hasan Usta bile greve katılmıştı. Hemen grev çadırı kurulmuş, fabrikanın her kapısına ikişer grev gözcüsü konmuş, fa-

şistlerin saldırısı tehlikesine karşı çadırda gece gündüz kalacak işçilerin nöbetleri ayarlanmıştı.

Grevin ilk günü neşeli geçti. Grev yeri konuklarla doldu taştı. Bütün gün devrimci marşlar söylendi, durdu.

Grevin ikinci günüydü. Haydar Usta çadırda diğer işçilere iş kanununu, toplu sözleşme kanununu, bunların işçi sınıfının kurtuluş mücadelesindeki yerini anlatıyordu. Dışardan biri onu çağırdı. Haydar Usta çıktığında çadırın önünde Hüseyin'i gördü. Sarmaş dolaş oldular. Hüseyin ilkokul öğretmeniydi. Haydar Usta'nın köyündendi. Devrimciydi. Onun için de ordan oraya sürülüp duruyordu. İktidarda olan sömürücü sınıflar baskı yaparak Hüseyin ve Hüseyin gibilerini devrimcilikten ayırabileceklerini sanıyordu. Haydar Usta Hüseyin'i çadıra buyur etti.

Çadır neşe doluydu. Özellikle genç işçiler sınıf mücadelesinin havasına girmişlerdi. Ziyaretlerine gelenin devrimci bir öğretmen olduğunu öğrenince sohbet başladı. Çay ikram edildi. Konu döndü dolaştı greve geldi.

Hüseyin Hoca, "Haydar Usta, sizin şu grev hakkını kıskanıyoruz. Biliyorsun bizim ne sendika hakkımız var, ne de grev. 12 Mart'tan önce Türkiye Öğretmenler Sendikası vardı. Açık faşizm döneminde onu da kapadılar. Biz memurlar yeterince örgütlenip sizin koparttığınız hakları bir elde edebilsek."

Haydar Usta yıllardır bu mücadelede pişmişti. "Dediğin doğru," dedi, "ama bizim aldığımız haklar da yeterli değil. Grev hakkımızı uzun yıllar yasakladılar. Ancak 1961 anayasasında grev hakkı tanındı. Ama grev hakkının uygulanabilmesi için 1963 yılına kadar beklemek zorunda kaldık. O aradaki direnişler de olmasaydı sömürücü hakim ittifaktan bu hakkı kolay kolay sökemezdik. Fakat bugün grev hakkını kullanabilen işçi sayısı bir milyonun biraz üstünde."

"Nasıl olur." diye sordu Hüseyin Hoca. "Türkiye'deki

işçilerin sayısı nerdeyse 5 milyonu aşıyor. Hepsinin grev hakkı yok mu?"

"Derdimizin biri de bu ya," diye cevap verdi Haydar Usta." Sömürücü hakim ittifaktan grev hakkını kopardık, ama bu grevi bile ancak uzun formaliteleri tamamladıktan sonra yapabiliyoruz. Grev yapabilmek için önce sendikalı işçi olmak gerek. Yani sendikalı işçi olmayanlarm kanunen grev hakkı yok. O zaman bir kez sendikalı olmayan üç milyondan fazla işçiyi bu haktan yararlandırtamıyorsun. Diğer taraftan işverenler sarı sendikalar kurduruyor. Sarı sendikalar toplu sözleşme görüşmelerini hemen bitiriyorlar. Greve filan gitmiyorlar."

"İşçiler sendikayı dinlemeden greve gidemez mi?" diye karıştı Hüseyin Hoca.

"Yok, Hüseyin, nerde o günler. Çevrilen oyunlardan biri de bu. İşçiyi greve kanunen sendika çıkarır ve sendika grevi sona erdirir. İşçinin kendi başına greve başlaması halinde kanunsuz direniş adını verirler. Bunun da cezası var."

"Peki hangi durumlarda grev kanuni oluyor?"

Bu ara çadırdaki genç işçilerden biri söze karıştı.

"Hocam, müsaade edersen Haydar Usta işi taa başından alsın. Sen geldiğinde bize toplu sözleşme görüşmelerinin nasıl olduğunu anlatıyordu. Hem biz öğrenelim, hem sen," dedi. Sonra da ekledi: "Burada hocamız Haydar Usta."

Haydar Usta Hüseyin'e döndü. "Sen geldiğinde yetki meselesini anlatıyordum. Kanunların iktidardaki sınıfların çıkarlarına nasıl bağlı olduğunu bilirsin. Sendikal mücadelede de bunu görmek mümkün. İstersen yetkiye kadar olanları bir özetleyeyim. Böylece bizim fabrikanın örgütlenmesini de şöyle bir öğrenmiş olursun," dedi.

"Bizim fabrikada yıllardır sendika filan yoktu. Patron bazan açıktan para verip aldatmış, bazan adam atmış. Yani

anlayacağım çeşitli oyunlarla işçinin sendikaya girmesine yıllardır engel olmuş. Üç-dört arkadaş bu sefer işi iyice sıkı tuttuk. Ağzı sıkı olanlarla işe başladık. Çoğumuz başlangıçta karımıza bile söz etmedik. Bir taraftan da işçi arkadaşların patrona karşı olan muhalefetlerini her olayda kışkırtıyorduk. Yavaş yavaş saymız arttı. Yarıdan fazlayı bulunca da şimdiki sendikaya gittik. Önce biz üye olduk. Sonra da daha az güvendiğimiz arkadaşları üye yaptık. Sadece iyice patronun köpekliğini yapanlar açıkta kaldı. Böylece patronun ruhu bile duymadı."

Hüseyin Usta söze karıştı, "Duysaydı atardı, değil mi?" dedi.

"Tabii. İş kanununun onüçüncü maddesine göre tazminatlı çıkışımızı verirdi. Ya da bir sebep uydurur, tazminat bile ödemeden onyedinci maddeye göre atardı."

"Yani sendikalaşma özgürlüğü filan da hikâye" diye genç bir işçi ekledi.

Haydar Usta devam etti. "Bir işyerinde toplu iş sözleşmesi yapma yetkisi bir sendikaya verilir. Yani bütün işçiler bir olsalar, sonra da patronla sözleşme yapmak isteseler bunun hiç bir hükmü yok. Muhakkak sendika senin adına sözleşme yapacak. Grev hakkıyla ilgili ilk numara da burada işin içine giriyor. Toplu iş sözleşmesi görüşmeleri olmayan veya yürürlükte bir toplu iş sözleşmesi bulunmayan işçiler grev yapamaz. Bunların da grev yapabilmeleri bir sürü formaliteye bağlı. Onu birazdan konuşuruz. Bugün toplu sözleşme yapan işçi sayısı bir milyonun biraz üstünde. Yani işçilere tanındı diye reklamı yapılan grev hakkı esasında işçilerin sadece beşte birine ancak tanınmış. Önce ekonomik mücadelede pişmeyen, tecrübe kazanmayan işçi de öyle kolay kolay politik mücadele veremez. Onun için grev hakkının yaygınlaştırılması ve grev okulundan bir çok işçinin geçmesi çok önemli."

"Hüseyin Hoca söze karıştı. "Bir de toplu sözleşme hakkı olan bu sendikalı işçilerin önemli bir kesiminin sarı sendikalarda örgütlendiğini düşünürsek durum daha da kötü değil mi?" dedi. "Ama yine de bu bile kazanılmış bir mevzidir."

Haydar Usta, "Şimdi yeniden başlangıca dönelim," dedi. "Sendikaya kaydolduktan sonraki adım, sendikanın bizim adımıza toplu iş sözleşmesi yapabilmesi için yetkinin alınması," diye devam etti.

Hüseyin Hoca, "Siz üye olur olmaz sendika sizin adınıza yetkili olmuyor mu?" diye sordu.

"Nerde Hüseyin," dedi Haydar Usta, "Sömürücü hakim azınlık aldatma tezgahını o kadar güzel kurmuş ki. Yetki almak bir dert ki sorma gitsin. Yetki almak için bizim sendikanın önce Bölge Çalışma Müdürlüğüne yazılı olarak başvurması ve aynı işkolunda faaliyette bulunan diğer sendikaların adreslerini alması gerekiyor. Ondan sonra tek tek bütün bu rakip sendikalara iadeli taahhütlü bir mektup yollayıp bizim işyerinde toplu iş sözleşmesi yapacağını bildirmesi gerek. Bundan başka bizim ilde çıkan bir gazeteyle de toplu iş sözleşmesi yapacağını ilan edecek."

"O zaman sizin örgütlenmeden patron haberdar olmaz mı?" diye Hüseyi Hoca sordu.

Haydar Usta, "Dönen oyunlardan biri de bu ya. Patron durumu öğrenince ispiyoncuları aracılığıyla önderleri bulup işten çıkartmaya çabalıyor. Sendikanın da henüz işyerinde yetkisi yok. Diyelim biz hepimiz üyeyiz ama sendikanın bizi temsil ettiği Bölge Çalışma Müdürlüğü tarafından resmileştirilmemiş. En güçsüz olduğumuz zaman bir gazete ilanıyla yetki alma arasındaki süre. Patronun tüm saldırılarına açığız. Kendi birliğimizden başka hiç bir dayanağımız yok. Mesela bizim bir temsilci arkadaş bu dönemde işten atıldı. Derhal direnişe geçtik. Makinaları durdurduk. Yandaki fabrikaların

işçileri de sağolsunlar ziyaretimize gelip destek oldular. Direnişin üçüncü günü patron geri çekildi. Bizim arkadaşı işe aldı. Ama eğer direnişi iki-üç gün geç başlatsaydık veya bazılarımız direnişe katılmasaydı veya bizim temsilci tazminatını alıp çıkışına imza atsaydı geri alınma işi yatardı."

"Gazetede ilan çıkınca yetki alınmış oluyor mu?" diye Hüseyin Hoca sordu.

"Nerde," dedi Haydar Usta. "Başka bir oyun da burada karşımıza çıkıyor. Patronlar sarı sendikalarla ortak çalışıyor. Bizim sendikanın fabrikada toplu sözleşme yapacağını diğer sendikalar biliyor. Demin onlara iadeli taahhütlü mektup göndermek zorunda olduğumuzu söylemiştim. Eğer gazetede ilanımız çıktıktan sonraki 6 işgünü içinde bu sendikalardan biri bizim yetki isteğimize itiraz etmezse yetkimiz kesinleşir. Ama sarı sendikaları bilirsin. Adamlar bizim fabrikada tek üyeleri olmadığı halde Bölge Çalışma Müdürlüğüne itiraz ettiler. Yani katlandıkları tek zahmet bir mektup yollamak. Ama böylece bizi bir kaç hafta uğraştırdılar."

"Peki itiraz eden olunca Bölge Çalışma Müdürlüğü ne yapıyor?"

"Bizim sendikaya ve itiraz eden sendikalara birer mektup yollayarak belli bir gün ve saatte üye fişleriyle birlikte Bölge Çalışma Müdürlüğüne çağırıyor. Gidiyorsun. Senden başka gelen olmuyor. Üye fişlerini veriyorsun. Bu ara birkaç gün geçiyor tabii. Bölge Çalışma Müdürlüğü de üç işgünü içinde işyerindeki işçiler adına patronla toplu iş sözleşmesi yapma yetkisinin hangi sendikaya ait olduğuna dair bir karar veriyor."

"Peki, hiç üyesi olmadığı halde sizin ilana itiraz eden o sendikalara hiç bir ceza verilmiyor mu?"

"Ne gezer, Hüseyin. Bu düzen patronların düzeni. İnsan kendi kapısındaki köpek düşmanına hırladı diye köpeğe taş atar mı? Aksine. Köpeği sevip okşar, iki parça kemik ve-

" BU DÜZEN,
PATRONLARIN DÜZENİ
İNSAN KENDİ KAPISINDAKİ
KÖPEK DÜŞMANINA
HIRLADI DİYE
KÖPEĞE TAŞ ATARMI ?
AKSİNE,
KÖPEĞİ SEVİP OKŞAR,
İKİ PARÇA KEMİK VERİR
BİZİM YOLUMUZA ENGEL
ÇIKARTTIKLARI İÇİN BU
SENDİKALARA HİÇBİR CEZA
VERİLMEZ "

rir. Bizim yolumuza engel çıkarttıkları için bu sendikalara hiç bir ceza verilmez."

"Geçenlerde duydum. İstanbul'un eski birinci şube müdürü şimdi sendikacılık yapıyormuş. Kimin yararına da iş yapacağı açık. Neyse adamlar böylece sizin işi 10-15 gün geciktirmiş oluyorlar, değil mi?"

"O kadarla da kalsa iyi. Bölge Çalışma Müdürlüğü'nden karar çıktıktan sonraki 3 işgünü içinde aynı sendikalar bu karara da itiraz edebilirler. Bunun da cezası filan yok. O zaman bizim üye fişleri bu defa iş mahkemesine gönderilir. İş mahkemesi de 3 işgünü içinde üye fişleri üzerinden bir karara varır. Bu mahkemenin kararı kesindir."

"Peki, bu sahte üye fişi numarası nasıl oluyor?"

"O da bambaşka bir tuzak. Hani demin anlattım ya. Bölge Çalışma Müdürlüğü üye fişlerini istedi mi götürüyoruz. Bir bakıyorsun karşı sendika da bir sürü fiş yüklenmiş geliyor. Adamların işyerinde tek üyeleri yok. Ama patronla anlaşıp bizim işçilerin adlarını, soyadlarını, doğum tarihlerini ve yerlerini, babasının ve anasının adını öğreniyorlar. Üye fişi dolduruyorlar. Bir de sahte imza oldu mu, al sana bir üye. Bir fabrikada 100 işçi varsa, 110-120 sahte üye fişi götüren sarı sendika olurmuş."

"İşi garantiye almaya çalışıyorlar herhalde. Ama bu basbayağı sahtekarlık. Cezası ne kadar?"

"Ne cezası be Hüseyin? Kim kime ceza verecek. Bir ekmek çalan hapse atılır ama patronların düzenini korumak için çalışan değme sahtekarın kılına zarar verilmez. Bu sahtekarlık kanunlarımıza göre suç değil. Onun için de sık sık bu yola başvuruluyor."

"Peki, iş müfettişleri sahte fişleri bulup çıkaramıyor mu?" dedi Hüseyin.

"Nasıl bulup çıkarsınlar. Bir kere adamların işleri baş-

larından aşkın. İşçilerin şikayetleriyle fazla uğraşan olmasın diye çok az sayıda iş müfettişi alınıyor. Bu iş müfettişlerinin bir kısmı solcu. Dertlerimizi dinliyor. Bir kısmı ise sağcı, patron yanlısı. Onlar şikayetimiz olduğunda patronun yanına gider, bizimle görüşmez bile. Solcular da ordan oraya sürülüp duruyor. Aynı sizin Töb-Der'li hocalar gibi anlayacağın."

"Yani ilerici-devrimci bir sendikaya üye olanların yetki meselesi sağcı bir iş müfettişinin eline düşerse, iş kötü."

"Öyle ya. Bir de başka bir dert var. Diyelim bu sağcı da namuslu çıktı. Hangi üye fişlerinin sahte, hangilerinin hakiki olduğunu nasıl bulacak?"

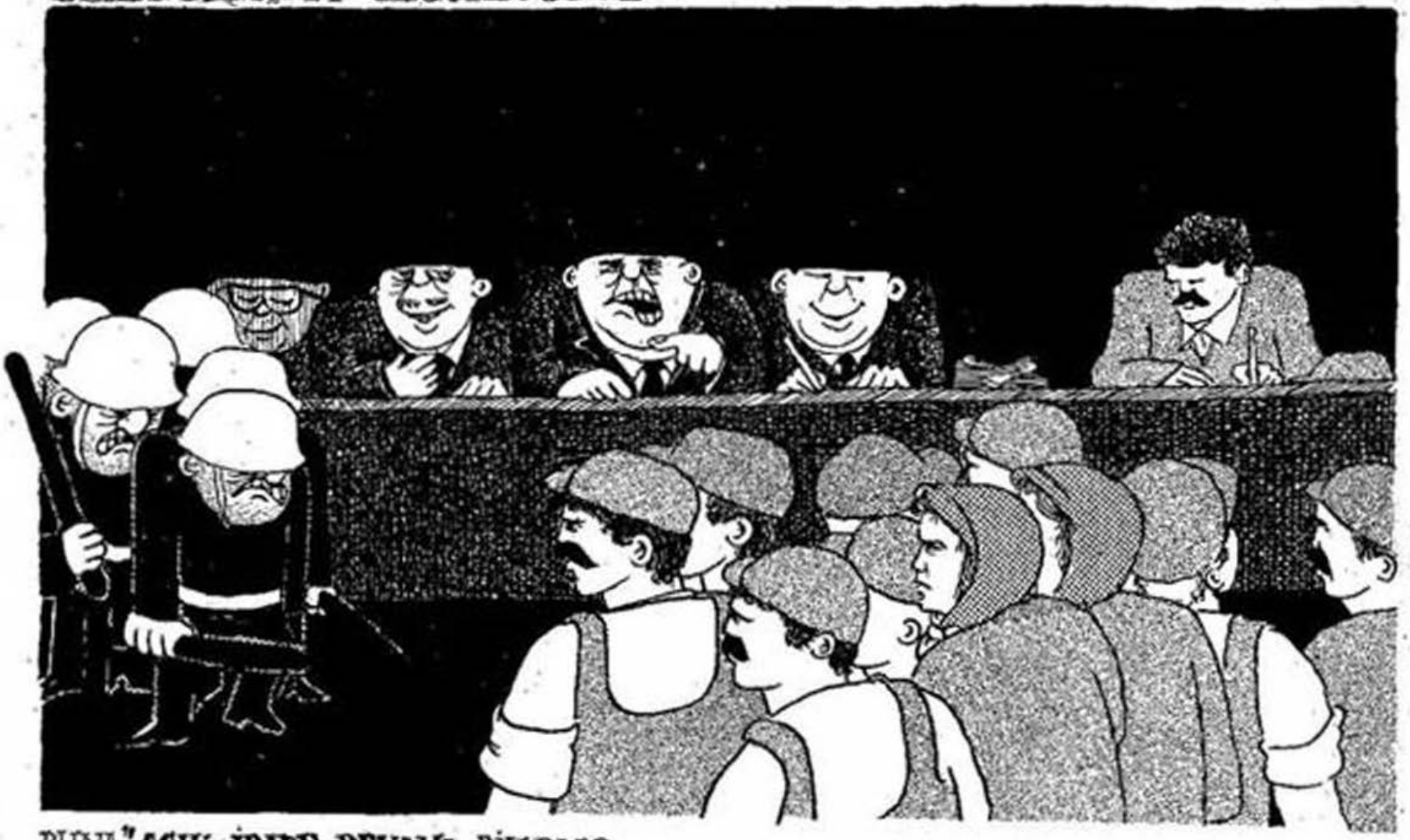
"İşçilere sorsa nasıl olur?"

"Böyle bir şey kanunda yok. Kanuna göre üye fişleri üzerinden karar vermesi gerekiyor. Ama bir zamanlar dediğine benzer bir uygulama da oldu. Buna açık irade beyanı diyorlar. Bir odada patron, iş müfettişleri, yetkiyi almaya çalışan sendikaların temsilcileri oturuyor. Tek tek işçileri çağırıyorlar. Hangi sendikaya üye olduğunu soruyorlar. İşçi söylüyor. Herkes işçinin niteliğini, kimden taraf olduğunu öğreniyor. O zaman da bir süre sonra çıkış verilmeye başlanıyor. Veya son zamanlarda görülen başka bir uygulama da varmış. Sadece iş müfettişi gidip işçiden imzalı bir kağıt alıyormuş. Böylece işçilerin hangi sendikaya üye olduğu bulunuyormuş."

"Peki şu sendika seçimini gizli yapsalar."

"Hah işte, biz de bunu istiyoruz. Referandum dedikleri işte bu. İşçi gidiyor. Gizli bir yerde istediği sendikanın adı yazılı olan kağıdı kutuya atıyor. Sandıktan hangi sendika çıkarsa, işyerinde bulunan işçiler adına toplu iş sözleşmesi yapma yetkisi onun oluyor. Bir ara referandum uygulandı. Özellikle çok sayıda işçinin çalıştığı yerler için referandum en iyi yol. Ama sömürücü hakim azınlık bir baktı ki

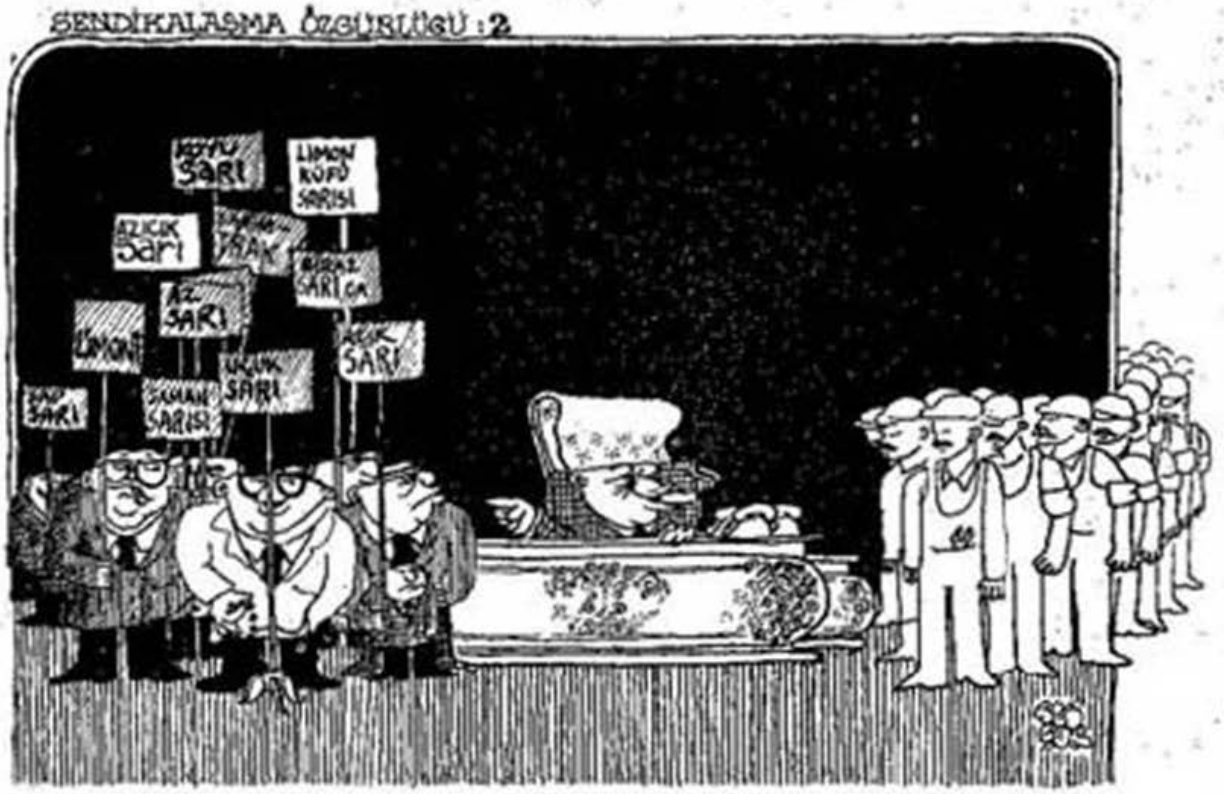
SENDİKALAŞMA ÖZGÜRLÜĞÜ : 1

BUNA "AÇIK İRADE BEYANI" DİYORLAR.....
HANGİ SENDİKAYA ÜYE OLDUĞUNU SORUYORLAR. İŞÇİ SÖYLÜYOR.
HERKES İŞÇİNİN NİTELİĞİNİ ÖĞRENİYOR.....
BİR SÜRE SONRA "ÇIKIŞ" VERİLMEYE BAŞLANIYOR

anti-demokratik yöntemler altında yapılan oylama; bir yutturmacadan ibarettir

sarı sendikalar hep kaybediyor. Referandum uygulamasına son verildi."

"Referandum uygulamasına karar vermeye kim yetkili?"

"İş mahkemeleri. Ama Yargıtay 1975 yılının sonunda aldığı bir kararla yetki tesbitinde referandum uygulamasına son verdi."

Hüseyin Hoca, "Kanunlar hep sömürücü sınıflardan yana. Sizin istediğiniz sendikada örgütlenebilmek için bu kadar engeli aşmak zorunda olduğunuzu bilmiyordum." dedi.

Haydar Usta, "Ah Hocam Ah," dedi. "İş bu kadarla bitse. Bak, bir başka oyunu daha anlatayım sana. Diyelim patronsun. İşçilerinin sendikalaşmaya çalıştığını sezdin. Bir sarı sendikaya gidiyorsun. Sarı sendikayla anlaşıyorsun. Sözleşme yapılacak. İşçilere çok az bir ücret zammı verilecek. Sendika açıktan yüklü bir para koparacak. Ama imzalanacak toplu iş sözleşmesinin kanuni olabilmesi için belli formalitelerin de yerine getirilmesi gerek. Önce diğer sendikaların adreslerini Bölge Çalışma Müdürlüğünden istiyorsun. Bu sendikalara iadeli taahhüdlü birer mektup yolluyorsun. Normal olarak bu mektupta senin bilmem ne fabrikası için toplu sözleşme yapacağını yazması gerek. Onun yerine sen palavra bir mektup koyuyorsun. Veya daha ahlaksızsan küfür dolu bir sayfa gönderiyorsun. Diğer sendikalar iadeli taahhüdlü kartını imzaladılar mı işin oldu. Onlara bir mektup gönderdiğini ispat edebilirsin. Ama içinde ne yazılı olduğu mahkemeyi fazla ilgilendirmiyor. Sonra kıyıda köşede çıkan ufak bir gazetede de ilanını bastırıp gazetenin basılan 300-400 sayısını da kapatıyorsun. Gazetenin basılmasından sonraki 6 işgünü içinde kolay kolay kimse uyanmaz. 6 işgünü sonra da işyerindeki işçiler adına sözleşme yapma yetkisi senin. Daha önce hazırladığınız metni patronla imzaladınız mı sözleşme biter."

Hüseyin Hoca şaşırmıştı. "Peki," dedi, "diğer bütün işçiler başka sendikaya üye olsa, mahkemeye başvurup olanlara itiraz etseler, bu işe engel olamazlar mı?"

"Geçti Borun pazarı, sür eşeği Niğde'ye diye bir laf vardır ya. Atı alan Üsküdar'ı geçmiş. Yapacak hiç bir şey yok. Sarı sendikanın patronla imzaladığı sözleşmenin süresi sona erinceye kadar işyerindeki işçiler yeni hiç bir hak isteyemezler. Yeni bir hak istediler mi kanunen suçludurlar. İşçilerin gerçekten üye oldukları sendika da hiç bir şey yapamaz."

"Peki, bu sarı sendika işçiyi kaç yıllığına satabilir?"

"Toplu iş sözleşmelerinin nasıl yapılacağını, hangi durumlarda grev yapılabileceğini filan 275 sayılı Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt kanunu anlatıyor. Bu kanuna göre toplu iş sözleşmeleri en az bir yıllık, en çok üç yıllık olabilir."

"Kısa dönemli sözleşme olması işçinin lehine, değil mi?"

"Tabii. Bugünlerde toplu sözleşmeler genellikle iki yıllık olarak imzalanıyor. Ama üç yıllık imzalananlar da var. Özellikle daha önce sözünü ettiğim türde sarı sendikalar işçilerin örgütlenme özgürlüğünü ortadan kaldırabilmek için üç yıllık sözleşme imzalıyorlar. İşin bir diğer yanı daha var. Eğer sözleşmenin yürürlük tarihinin sona ermesinden bir ay önce taraflardan biri, yani sözleşmeyi imzalayan sendika veya işveren sözleşmeyi feshettiğini bildirmezse, sözleşme son yılın şartlarıyla bir yıl daha yürürlükte kalır."

Hüseyin Hoca'nın kafası karışmıştı. "Peki," dedi, "İşçiler bu süre zarfında eski sendikadan istifa edip yeni bir sendikaya geçmişlerse ne olur? Eski sendika sözleşmeyi feshetmeyip bir yıl daha yürürlükte bırakabilir mi? Eski sözleşmenin bir yıl daha eski hükümlerle yürürlükte kalması patronların yararına bir şey."

"Öyle durumlarda patrona baskı yapılarak sözleşme feshedilebilir. Çünkü tarafların ikisinden birinin süre sonunda sözleşmeyi feshetmesi halinde sözleşme sona erer. Eğer o da olmazsa, işçilerin üye olduğu yeni sendikanın iş mahkemesine baş vurarak sözleşmenin yürürlük tarihi sonunda feshedilmesi için uğraşması gerekir. Üç yıllık sözleşme çok kötü oluyor. Hani fiyatlar fazla artmasa o kadar dert değil de, bu hayat pahalılığında bir önceki yıl imzalanan sözleşmeyle alınan haklar bugün bir şey getirmiyor. Artan fiyatlar alınan ücret zamlarını silip süpürüyor. Bu durumda üç yıllık sözleşme imzaladın mı üçüncü yıl yanıyor. Ama özellikle sıkıyönetim zamanlarında zaten kısıtlı olan grev hakkımızı istediğimiz gibi kullanamadığımızdan üç yıllık sözleşme imzalamak zorunda kalabiliyoruz."

Hüseyin Hoca, "Bizim bu teknik işlerden fazla haberimiz olmuyor," dedi. "Keşke biz de toplu sözleşme yapma, grev yapma hakkını elde edebilsek. Diyelim yetkiyi aldınız. İşler ondan sonra nasıl gidiyor?"

"Diyelim bütün bu engelleri aştık. Yani bizim üye olduğumuz ve istediğimiz sendika bizim adımıza toplu iş sözleşmesi yapma yetkisini aldı. O zaman önce neleri isteyeceğimizi beraberce hesap ederiz. Bir miktar da pazarlık payı koyup toplu iş sözleşmesi taslağı hazırlanır. Bütün bunları sendikamız yönetir. Daha sonra patron toplu iş sözleşmesi görüşmelerine çağırılır. İlk toplantının hangi gün, hangi saatte ve nerede olacağı kendisine bildirilir."

"Peki, patron o gün ilk toplantıya gelmedi. O zaman ne olur?"

"Sömürücü hakim azınlığın elinde bir sürü imkan var, be Hüseyin. İlk toplantıya gelmedi diye adama hiç bir ceza verilmez. O zaman yapılacak iş bir tutanak tutup Bölge Çalışma Müdürlüğüne göndermek. Mesela bizim patron ilk toplantıya gelmedi. Biz de dediğim gibi yaptık."

"Sen tutanağı gönderince Bölge Çalışma Müdürlüğü ne yapıyor?"

"Sen tutanağı yolluyorsun. Bölge Çalışma tutanağı almasından itibaren 6 işgünü içinde bir toplantı düzenliyor. Sendikadan bir temsilci gidiyor. İşveren de bir temsilci yolluyor. Bu temsilciler aralarında anlaşarak bir toplantı tarihi belirliyorlar. Bu toplantı tarihi o günden itibaren 6 işgünü içinde olmalı."

"Yani patron ilk toplantıya gelmemekle hiç çabalamadan toplu sözleşme görüşmelerini en az 12 işgünü sonraya atabiliyor."

"Tabii ya Hüseyin. Bunun da sözleşmenin yürürlük tarihi üzerinde etkisi oluyor. Görüşmeler uzayınca sözleşmenin yürürlük tarihi de sonraya kalıyor. Yani bizim ücret zamları filan daha sonraki bir tarihten itibaren uygulanmaya başlıyor. Bu da patronun menfaatine. Diğer taraftan bizim de burada arkadaşlara laf anlatacağız diye iflahımız kesiliyor. Hele ilk defa sendikaya giren işçiler çok tecrübesiz oluyor. Kanunlarm hep patronlardan yana yonttuğunu bilmekdikleri için herşeyin bir an önce olmasını istiyorlar. Ama arkadaş, oyunun kurallarını sömürücü hakim azınlık koymuş. Ya oyun oynamayacaksın, ya da oyunu kurallarına göre oynayacaksın. Adamın ensesine tabanca dayayıp otur şu toplantı masasına diyemiyorsun ki. Esasında demokratik mücadelenin önemi de burada ortaya çıkıyor. Bu düzen sömürücü hakim azınlığın, yani emperyalistlerin, yerli tekelci patronların, büyük tefecilerin, toprak ağalarının ve toptancı-tüccarların düzeni. Bugün henüz emekçilerin düzenini kuracak güçte değilsek sömürücü hakim azınlığın saldırıları karşısında susacak mıyız? Meydanı tamamen onlara mı bırakacağız? Hayır, tabii. Bugün kendi oyun kurallarımızı kabul ettiremiyorsak, sömürücü hakim azınlığın oyun kurallarını değiştirmek için mücadele edebiliriz. Grev hakkımız kısıtlı. Ama hiç olmamasından iyi. Neyse, ben yine konuya

döneyim. İlk toplantıda patrona bizim sendika toplu sözleşme teklifimizi verir. Daha sonraki toplantının günü ve saati kararlaştırılır. O toplantılarda da sendika ve patron pazarlığa başlar."

"Peki, bir sonraki toplantının hangi gün yapılacağı konusunda bir anlaşmaya varılamazsa ne olur?"

"Demin anlattığım formaliteler var ya. Onlar tekrarlanır. Yani toplantıları uzatmak için patronların elinde bir çok imkan var. Diyelim bu yola başvurmadılar. Toplantılar sürdü gitti. Bazı konularda anlaşmaya varıldı. Bazı konularda varılamadı. O zaman uyuşmazlık tutanağı diye bir tutanak tutulur. Hangi maddelerde anlaşmaya varılamadığı belirtilir ve Bölge Çalışma Müdürlüğüne gönderilir. Bölge Çalışma Müdürlüğü ise bu tutanağı aldığı tarihten itibaren 12 işgünü içinde bir toplantı düzenler. Bu toplantıya sendikadan bir sendika temsilcisi, bir de sendika tarafsız aracısı gider. Patrondan da bir işveren temsilcisi ve bir işveren tarafsız aracısı gider. İki tarafsız aracı aralarında anlaşarak bir üçüncü tarafsız aracı seçerler."

"Peki, anlaşamazlarsa ne olur?"

"O toplantıda anlaşamazlarsa ya 6 işgünü içinde anlaşmak şartıyla ayrılırlar. Ya da üçüncü tarafsız aracının seçimini iş mahkemesine bırakırlar."

"Tarafsız aracı dediğin adamlar gerçekten tarafsız mı olur?"

"Yok canım, tamamiyle formalite. Bir bakarsın bizim sendikanın başkanı bizim tarafsız aracımız olmuş."

"Aklımdayken bir soruyu daha sorayım," dedi Hüseyin Hoca. "Patronlar beraberce kararlaştırdığınız toplantılardan birine gelmezse ne olur?"

"O zaman görüşmeler devam etmez. Doğrudan doğruya uyuşmazlık tutanağı tutulmuş gibi Bölge Çalışma Müdür-

lüğüne gidilir."

"Peki, patronlar şimdi anlattığın toplantı için kendi temsilci ve tarafsız aracılarını göndermezlerse ne olur?"

"O zaman da bizim grev hakkımız, patronun da lokavt hakkı doğar."

"Siz bu toplantıya gitmeseniz aynı hak söz konusu mu?"

"Evet, biz de bu toplantıya gitmesek aynı imkandan yararlanırız. Bu toplantıda diyelim üçüncü tarafsız aracı da seçildi. Bizim tarafsız aracı, patronun tarafsız aracısı ve bu üçüncü tarafsız aracı uzlaştırma kurulu dediğimiz şeyi meydana getirir. Uzlaştırma kurulu çalışmalarını ilk toplantı tarihinden itibaren 15 gün içinde bitirir. Üçte iki çoğunlukla alabildiği bir karar çıkarır."

"15 günlük süre içinde çalışmalarını bitiremezse ne olur?"

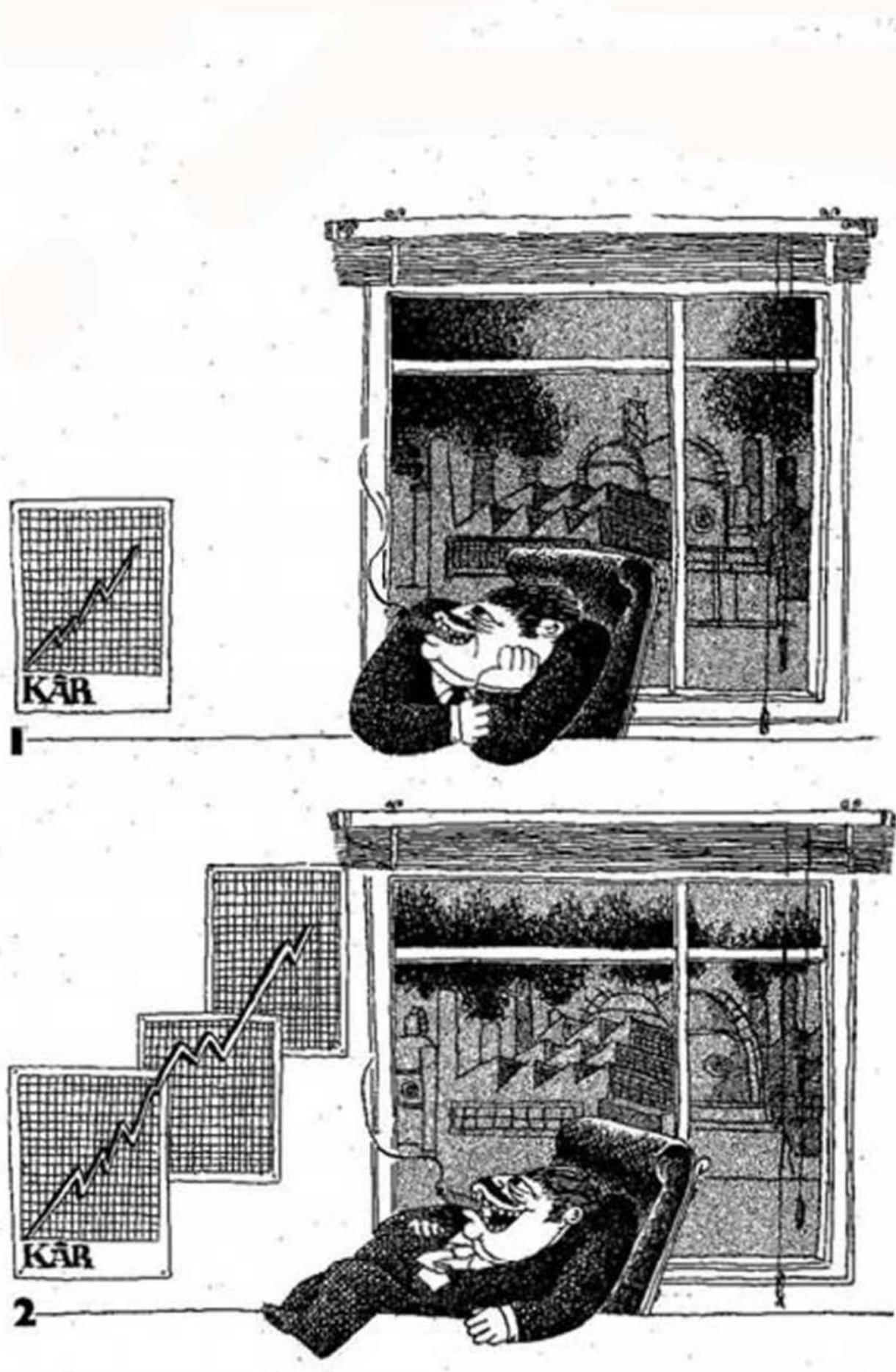
"Hem sendika, hem patron tarafsız aracıları bu süreyi uzatmaya taraftarsa, süre uzatılabilir. Ama diyelim sendika süreyi uzatmak istiyor da patron yanaşmıyor. O zaman uzamaz."

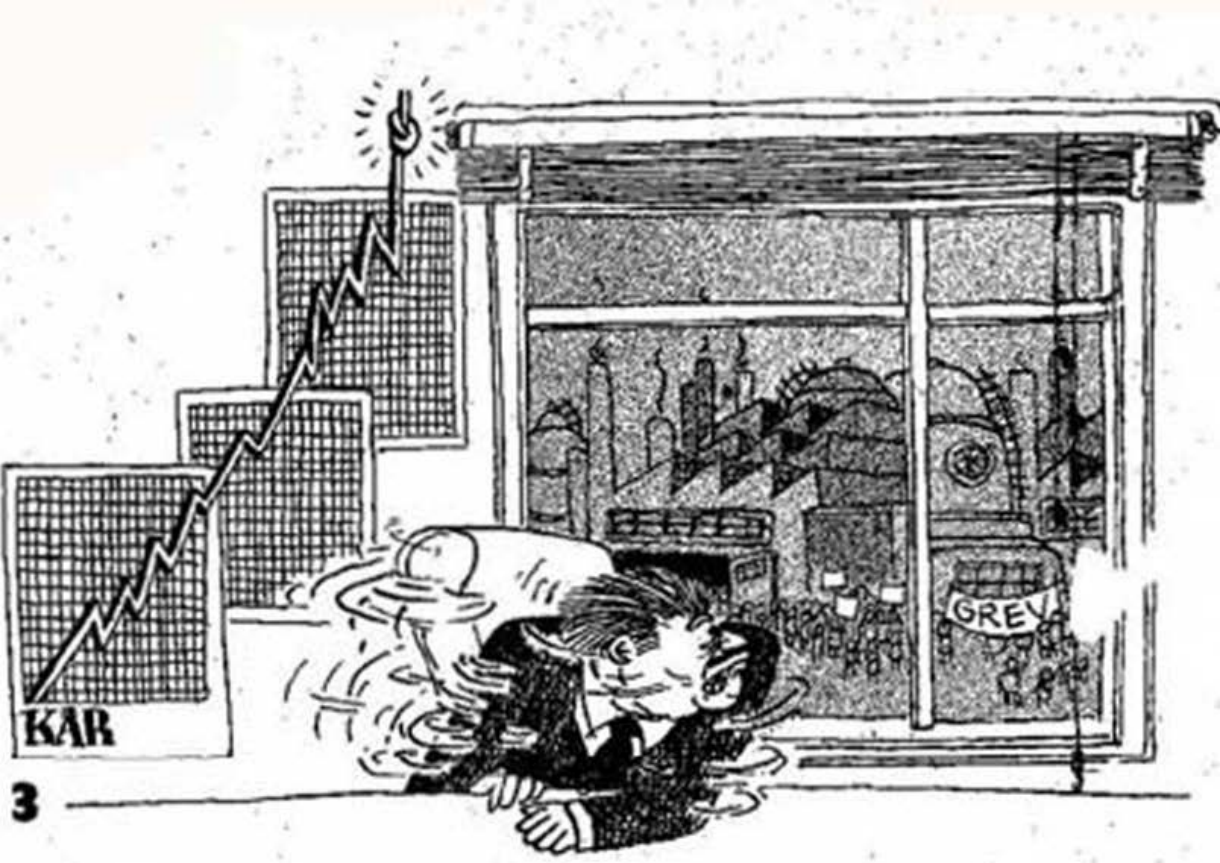
Bu uzlaştırma kurulu meselesine Hüseyin Hoca'nın aklı pek yatmamıştı. "Haydar Ustam," dedi, "ne gerek var bu uzlaştırma kuruluna? Gerçekten işinize yarıyor mu?"

"Kanuna bir kez koymuşlar. Esasında öyle bir yararı filan da yok. Sadece sendikayla patron arasındaki görüşmelerin devam etmesini sağlıyor, o kadar. Bir de bazı avukatlara para kazandırmaya tabii."

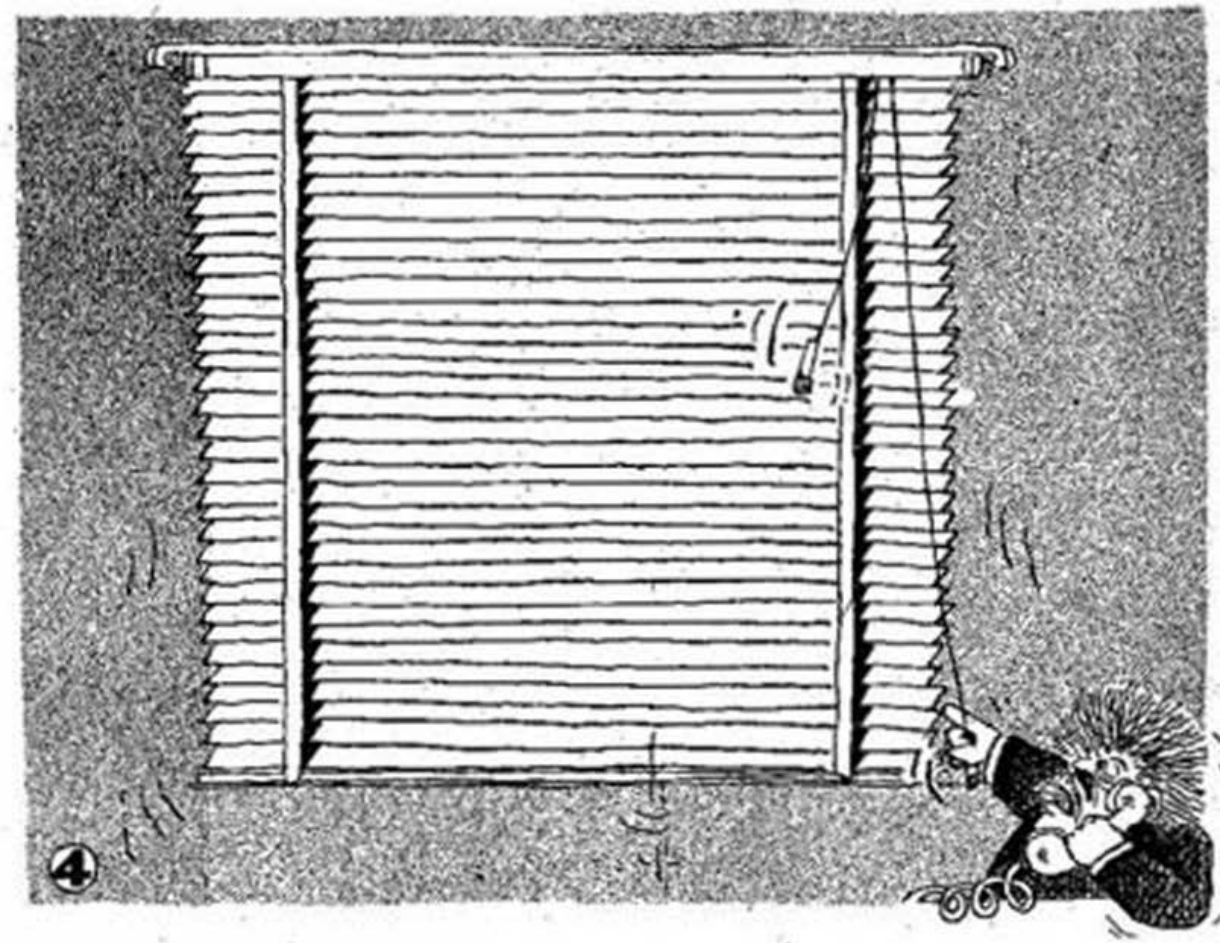
"Uzlaştırma kurulu kararı ne işe yarıyor?"

"Uzlaştırma kurulu kararı çıktıktan sonra patronun ve sendikanın temsilcileri çağrılır. Üçüncü tarafsız aracı bu kişilere uzlaştırma kurulu kararını kabul edip etmediklerini sorar. Eğer her iki taraf da uzlaştırma kurulu kararını kabul

KÂR
1
KÂR
2

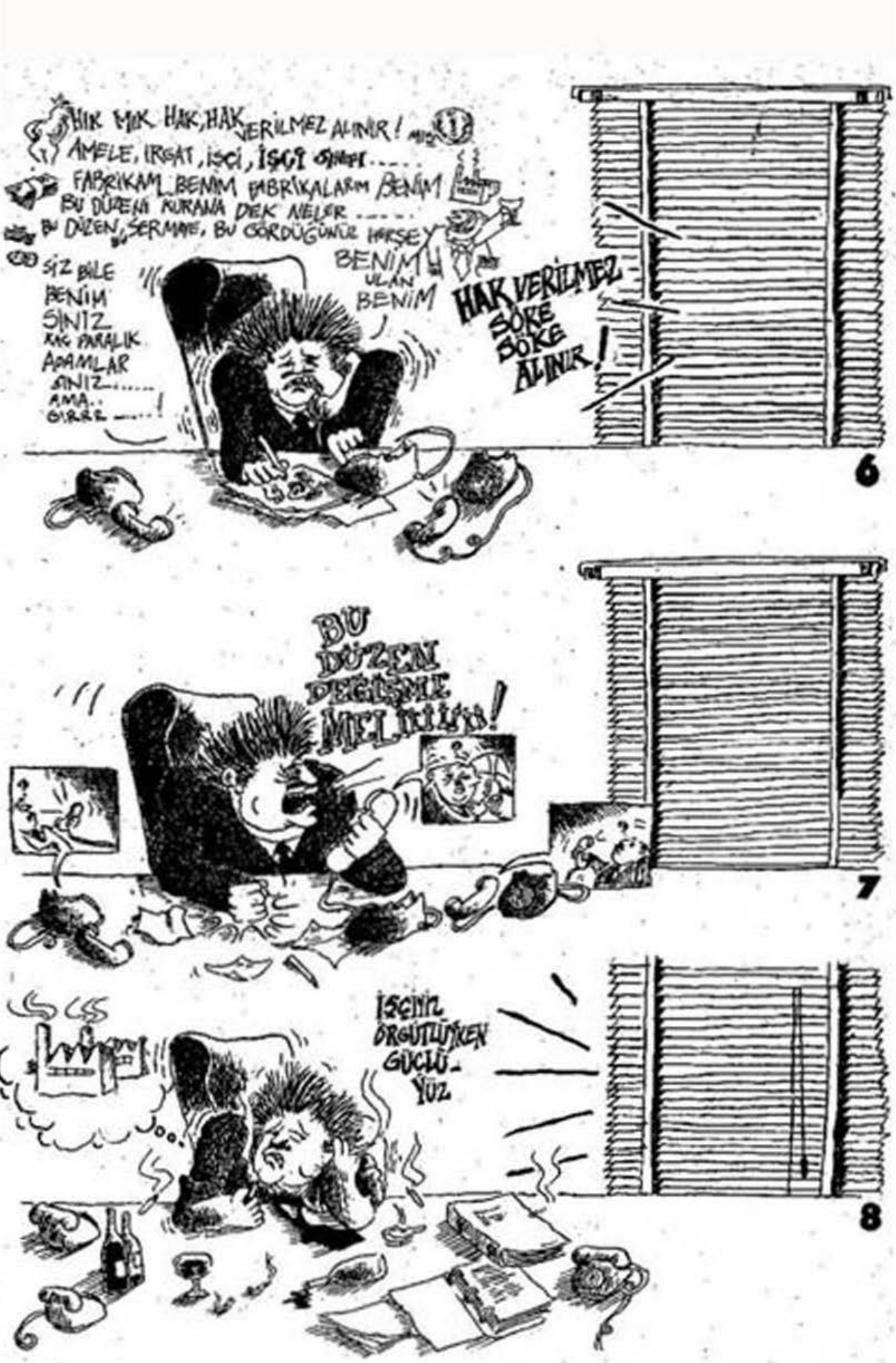

3

4

HAKKIMIZI SÖKE SÖKE ALACAĞIZ
GREV
500
GREV VAR
AÇ DOĞARIZ TOK ÖLÜRÜZ
İŞÇİYİZ-İNSANA GÜÇLÜYÜZ HAKLIYIZ
İŞÇİYİZ ÖRGÜTLÜYKEN GÜÇLÜYÜZ
İŞÇİ SINIFININ BİRLİĞİ KARŞISINDA HİÇ BİR GÜÇ DURAMAZ
GREV BİR SAVAŞ OKULU DUR FAKAT SAVAŞIN KENDİSİ DEĞİL DİR.

HIK MIK HAK, HAK VERİLMEZ ALINIR!
AMELE, IRGAT, İŞÇİ, İŞÇİ SINIFI.....
FABRİKAM BENİM FABRİKALARIM BENİM
BU DÜZENİ KURANA DEK NELER.....
BU DÜZEN, SERMAYE, BU GÖRDÜĞÜNÜZ HERŞEY
BENİM
SİZ BİLE BENİM SİNİZ KAÇ PARALIK ADAMLAR SINIZ..... AMA.. GİRRR.....!
HAK VERİLMEZ SÖKE SÖKE ALINIR!
6
BU DÜZENİ DEĞİŞMELİYİZ!
7
İŞÇİNİN ÖRGÜTLÜYKEN GÜÇLÜ-YÜZ
8

9

PATRON,
İŞÇİLERİ KIRAN VE FABRİKADAN
DIŞARI ATAN PANZERLİ, COPLU
POLİSLERE BİRER KUTU BİSKÜVİ VERDİ

•ÜLKER BİSKÜVİ FABRİKASINDA ÇALIŞAN 854 İŞÇİ POLİSİN•
TANKLI COPLU SALDIRISINA
UĞRADI

LASTİK-İŞ DERGİSİ. SAYI 24 EKİM 1974

ederse, toplu iş sözleşmesi imzalanmış demektir. Ama diyelim sendika kabul etti de patronun işine gelmedi, veya patron kabul etti de sendika reddetti. Bu durumlarda bizim grev hakkımız doğar, patronun da lokavt hakkı. Grev ancak bundan sonra mümkün."

"Yani bütün bu formaliteleri tamamladın mı grev olmuyor, ha?"

"Öyle ya. Grev hakkı diye elde edebildiğimiz ancak bu kadar. Bu kadarı bile şimşekleri üstüne çekiyor. Anla artık Türkiye'deki demokrasiyi, Türkiye'deki sömürücü azınlığın nasıl en ufak bir darbeden bile korkacak durumda olduğunu. Yani bayağı hassas bir denge var. Ama bak Avrupa'da böyle değil. Oradaki hakim sınıflar bizdekine oranla daha güçlü. Onun için de bu kadar baskı uygulamak ihtiyacını hissetmiyorlar. Domuz avına gittin mi bilmem. Yarası olmayan domuz genellikle kaçar gider. Ama bir defa yaraladın mı hırçınlaşır, saldırganlaşır. Bir düşün. 1923 yılında cumhuriyet kuruluyor. 1963 yılına kadar grev yapmak yasak. Ancak 1963 yılında çıkarılan kanunla grev kanuni bir eylem halini aldı."

"Patronlar tabii ki sınıf mücadelesini geriletmeye çalışacak. Sarı sendikaların grev yapması o kadar çok önemli değil. Onlar sınıf uzlaşmacılığından yana. Burjuvaziyle işçilerin çıkarlarının sonuçta aynı olduğunu söylüyorlar. Ama sizin sendika farklı. Sınıf mücadelesini savunuyor. Yani asıl korktukları şey, sizinki gibi ilerici-devrimci sendikaların grev hakkını kullanması. Peki, lokavtın kanuni bir hak olarak ortaya çıkması ne zaman?"

"Grev hakkı 1961 anayasasında var. Ama bu anayasada lokavtla ilgili hiç bir hüküm yok. Lokavt da 1963 yılında çıkarılan kanunla yasallaştı. Esasına bakarsan patronların elinde onüçüncü madde silahı oldu mu her gün lokavt yapabilirler. Lokavt demek fabrikayı durdurup işçileri kapının önüne koymak. İş kanununa göre istediğin zaman istediğin işçiyi

işten çıkarabilirsen, bir de ayrıca lokavt hakkın olmuş olmamış, fazla bir şey değiştirmez. Bunun da dışında fabrikayı istediğin zaman kapatma hakkın var. İşçiler fazla sıkıştırdı mı, fabrikayı kapatıyorum de, çık işin içinden. Mal senin ya, kimse işine karışamaz. Bugünkü kanunlar işte böyle patron yanlısı."

"Diyelim uzlaştırma kurulunun kararını kabul etmediniz. Hemen grev yapabilir misiniz?"

"Yok. Önce sendikanın grev kararı alması ve bunu işyerinde asması gerekir. Daha sonra 6 işgünü geçecek. Ancak ondan sonra greve başlayabiliriz."

"Altı işgünü geçer geçmez greve başlamak zorunda mısınız?"

"Hayır. Öyle bir zorunluluk da yok. İstediğimiz zaman greve başlayabiliriz. Esasında grev hakkı doğduktan sonra beklemek tecrübesiz işçi için çok zor oluyor. Ne olacaksa bir an önce olsun, danamn kuyruğu bir an önce kopsun diye sabırsızlanıyorlar. Ama sendikanın patronla pazarlıkta en güçlü olduğu zaman da bu zaman. Şimdiye dek hep patronu grevle tehdit etmiş. Ama greve başlayabilmesi için bir sürü formaliteyi ,tamamlaması gerekiyormuş. Ama grev hakkı doğduktan sonra isterse beş dakika sonra grevi başlatabilir. O zaman iş çok daha kolay. Patronda rahat, huzur bırakmazsın. Yıllardır o sana çektirmiştir ya, biraz da sen ona çektirirsin."

"Peki, grevdeki fabrika kapatılabilir mi?"

"Esasında kapatılamaması lazım ama kapatıyorlar. Çünkü grev süresince işçilerin hizmet akitleri askıda kalır. Yani işçi ücret filan alamaz. Ama işten de çıkmış değildir. Devekuşu gibi bir şey yani. Ne deve, ne kuş. Ama grev kararı asılıp da grev uygulamasının henüz başlamadığı fabrikalar bugünkü kanunlara göre kapatılabilir. Bu süre içinde işten işçi de atılabilir."

"O zaman patronların elinde önemli silahlar var."

"Tabii ya. Onun için her şeyi enine boyuna ölçmek, biçmek gerekiyor. Bu işte el yordamıyla gitmek yok. Karşındaki adam bilimsel yollar kullanıyor. Sen de öyle yapacaksın. Yoksa yenilirsin."

"Sendika grev uygulamasına başladığını ilan etti. Bütün üyeler greve çıkmak zorunda mı?"

"Hayır. Öyle bir zorunluluk da yok. İsteyen üyeler greve katılmayabilir. Ama işçiler genellikle öyle kolay kolay adam çalıştırmazlar. Biz burada ekmek kavgası verirken öyle üç-beş sütübozuğun bizi satması kolay değil. Bak şimdi dışardaki grev gözcümüz Hasan Usta. Sendikanın üyesi değil. Ama işçinin tam bir birlik içinde olduğunu görünce o da biz hiç bir laf söylemeden bize katıldı. Greve katılınca da sendikadan grev yardımı alıyor."

"Ama gelirken fabrikada bazı işçiler gördük. Onlar kim? Bildiğim kadarıyla grevci işçilerin tümünün fabrikadan çıkması gerek."

"Ha, onlar greve ve lokavta katılamayan işçiler. Onlar fabrikada üretim yapamaz. Ancak makinaların bakımı için bir kişi kaldı. Bir ambarcı, iki bekçi, bir şöför ve bir ahçı greve ve lokavta katılamıyor. Bu kişilerin kimler olduğunu toplu sözleşme görüşmelerinde tesbit ettik. Her fabrikada farklı farklı kişiler olur. Onlar ücretlerini patrondan alırlar. Esasında onların işi zor. Arkadaşları patron sınıfına karşı mücadele ederken fabrikaya girmek zorunda kalmak kolay iş değil."

"Bu ara çadırdaki genç işçilerden biri söze karşıtı.

"Hocam, bizim işçilerin birliği tamdır. Patronlar grev oylaması için imza toplamaya çalıştı. Ama hiç kimse imza vermedi. Bayağı bozuldular."

Hüseyin Hoca grev oylamasının nasıl olduğunu bilmi-

yordu. Onu sordu. Haydar Usta anlatmaya başladı.

"Diyelim işyerinde sendikanın grev ilanı asıldı. Eğer işçilerden üçte biri yazılı olarak valiliğe başvurursa, o işyerinde grev oylaması yapılır. Eğer grev oylamasında "greve hayır" çoğunlukta çıkarsa, o işyerinde sendika ölmüştür. Bir şey yapamaz. "Greve evet" çıkarsa grev yapılabilir. Unutmadan söyleyeyim. Grev oylamasını bir iş müfettişi yaptırır. Oylama gizli olur. Sonuçlar herkesin önünde sayılır."

"Peki, grev oylamasına sadece sendika üyesi işçiler mi katılır?"

"Grev oylamasına işyeri bordrosunda gözüken tüm işçiler katılıyor. Burada da büyük bir oyun var. Özellikle küçük işyerlerinde grev oylaması kazanmak bir dert. Patron bütün akrabalarını işyerinde çalışır gibi gösterir. Böylece vergiden kaçırır ve akrabalarının sigortadan yararlanmalarını sağlar. Ayrıca grev oylamasında da bu adamlar patronun istediği şekilde oy kullanır. Sonra grev oylamasına oylamadan bir önceki gün işe alınan işçi de katılır. Bir önceki gün işten atılan işçiler ise grev oylamasına katılamaz. O zaman patronlar bir taraftan işte çalışmayanları işçi gibi göstererek, bir taraftan yeni işçi alarak, bir taraftan da eski işçilerin önde gelenlerini işten atarak grev oylamasını kaybettiriyorlar ve sendikayı işyerinden çıkartıyorlar. Bu oyunu burada da oynamaya kalktılar. Grev oylaması için kimse başvurmadı. Atılan arkadaş için direnmemiz de işe yaradı. Başka adam atmaya cesaret edemediler. İş öyle kaldı."

Bu ara çadırdan iki işçi izin isteyerek ayrıldı. Biraz sonra yeni iki işçi çadıra girdi. Haydar Usta gelenlerin grev gözcüsü olduğunu söyledi. Her kapıda ikişer tane bulunan grev gözcüleri grevin düzen içinde geçmesine göz kulak oluyorlardı. Bir süre daha sohbet edildi. Hüseyin Hoca kalktı. Grevin başarıyla sürmesini dileyerek herkesin elini sıktı ve ayrıldı.

Hüseyin Hoca çıktıktan sonra Haydar Usta işçilerin sorularına cevap vermeye devam etti. İşçiler en çok grevde fabrikaların çalıştırılıp çalıştırılamıyacağı konusunda meraklıydılar. Haydar Usta, "bizim fabrikayı çalıştıramaz," dedi, "çünkü bizden içerde kalan hiç bir arkadaş yok."

İşçilerden biri, "bizim yerimize yeni işçi alabilir mi?" diye sordu.

Haydar Usta, "Hayır," dedi, "grevde olan işçinin yerine yeni işçi alınamaz. Ama grevde olan işçilerin de başka işlerde çalışmaları yasaktır. Patron eğer grevci işçilerin başka yerlerde ücretli olarak çalıştığını ispat edebilirse, işçiye hiç bir tazminat ödemeksizin çıkışını verebilir."

Bu ara dışarda gürültüler oldu. Çadırdakiler hemen dışarı fırladılar. Fabrikanın kapısı açılmış, bir kamyon yarı yarıya çıkmıştı. Kamyonun önünde duran grev gözcüleri bir taraftan kamyonun çıkmasını önlüyorlar, bir taraftan da şöförün yanında oturan adamla birbirlerine bağırıp duruyorlardı. Haydar Usta grev gözcülerine ne olduğunu sordu. Grev gözcülerinden biri, "Abi, adamlar malları yüklediler. Fabrikayı boşaltmak istiyorlar," dedi. Bunu duyan bütün işçiler kamyonun etrafını sardı. Bir kısmı arabanın kaportasını yumrukluyordu. Şöför yanındaki adama bir şeyler söyledi. Sonra kamyonu fabrikaya geri soktu. Grev gözcüleri kapıları kapadılar.

Çadıra döndüklerinde herkes heyecanlıydı. Hele patronun malı tekrar fabrikaya sokmak zorunda kalması onlara daha da bir zevk vermişti. Haydar Usta,

"Esasında bugünkü kanunlara göre adamların mallarını grevde çıkartmaya hakları var" dedi. "Ama biz burada ekmek kavgası verirken adamın malı çıkarıp grevi kırmaya çalışmasına göz yumacak değiliz ya. Hangi grevci işçi fabrikadan mal çıkarılırken durur. Neyse, bereket olay fazla büyü-

medi. Grevin ikinci gününde mal çıkartmaya kalkmalarına bakılırsa iyice sıkışmaya başladılar demektir. Esasında ellerinde fazla stok da yok. Fazla dayanabilmeleri kolay değil," dedi.

İşçilerden biri söze karıştı. "Sözleşme görüşmeleri sürerken üretimin azaldığı iyi olmuş, abi," dedi, "Eğer o dönemde tam kapasite çalışılsaydı patronlar zamanında dışarda mal stoklarlardı. O günler yaptığımız mal hemen satıldı. Az yapınca da stok olmadı. Zaten adam bizim çalışmamamıza çıldıracak gibi oluyordu."

Haydar Usta çadırın bir köşesindeki kitaplardan birini aldı. "Aman Ahmet, dikkatli ol," dedi. "Bizim yaptığımız iş yavaşlatmaktı. Kanuna göre, topluca üretimi düşürmeyi teşvik edenler, propagandasını yapanlar, ilan edenler, bu işe katılanlar üç aydan bir yıla kadar hapis cezasına ve beş yüz liradan az olmamak üzere ağır para cezasına çarptırılırlar."

Ahmet güldü. "Aman abi, biz iş yavaşlattığımızda patron başımıza dikiliyordu. Daha hızlı çalışın diyordu. Biz de, verdiğin parayla insanın gücü ancak buna yetiyor. Toplu sözleşme görüşmeleri uzadı. Moralimiz bozuk. Beğenmiyorsan işin bir ucundan da sen tut diyorduk. Esasını sorarsan iş yavaşlatılması grevden daha etkili. Grevde adam ücretlerimizi ödemiyor. Biz de mal üretmiyoruz. Moralimiz bozulup iş yavaşladı mı, bir taraftan tam ücretimizi ödüyor, bir taraftan çok az mal alıyor.

İşçilerden bir başkası, "kanunsuz direnişlerin cezası ne?" diye sordu.

Haydar Usta iki-üç dakika sayfaları karıştırdı. Sonra cevap verdi. "Kanun dışı greve karar verenler, kanun dışı greve başkalarının katılması için propaganda yapanlar, bir aydan üç aya kadar hapis ve yüz liradan bin liraya kadar ağır para

cezasına mahkum ediliyor. Yani önderleri. Eğer bu işi tekrarlarlarsa cezaları üç aydan altı aya kadar hapis ve beş yüz liradan beş bin liraya kadar ağır para cezası oluyor."

"Peki, ya sadece katılanların cezası ne?"

"Onlara önce hapis cezası yok. Sadece beş yüz liraya kadar para cezası. Ama bir daha kanun dışı greve katılırlarsa bu ceza bir aya kadar hapis ve iki yüz liradan iki bin liraya kadar para cezası oluyor."

Biraz önce konuşan Ahmet söze karıştı.

"Haydar abi, iş yavaşlatmadan başka ne tür mücadele biçimleri var? Sen eskisin. Bilirsin bu işleri."

"Sakal grevinden başla. Yemek boykotu var. iş durdurma, işyerini işgal var. Bunların dışında dayanışma grevi var. Diyelim yandaki bir fabrikanın işçileri greve çıktı veya patron işçiler üzerinde yoğun bir baskı uygulıyor. Arkadaşlarımız da diyelim işi bıraktı. Onların direnişlerini biz de desteklersek dayanışma grevi yapmış oluruz. Bazı ülkelerde bu hak var. Bizde yasak. Sonra genel grev var. Genel grevin amacı genellikle siyasal oluyor. Ama çok önemli bir hak. Düşünsenize. Bir anda diyelim tüm şehir, tüm ülke duruyor. Hiç bir fabrika işlemiyor. Şimdi mümkün mü? Sözleşmen olmadı mı grev yapamıyorsun." Haydar Usta birden heyecanlandı. "Aman çocuklar, az kalsın bir şey unutuyordum. Bizde sadece toplu sözleşme görüşmelerinde grev yapılmaz. Bir de hak uyuşmazlığı dediğimiz bir durum söz konusu. Diyelim sözleşme imzalandı. Patron sözleşmeyi uygulamıyor. O zaman da uzlaştırma kurulu filan olduktan sonra greve gidilebilir. Ama patron sözleşmeyi uygulamaya başladığı zaman grevin sona ermesi gerek."

"Peki, o zaman yeni bir hak elde etmek için grev yapılamaz mı?"

"Yok. Sadece sözleşmeyle alınmış olan bir hakkın uygulatılabilmesi için bu grev yapılabilir."

İşçilerden biri söze karıştı. "Ama o zaman patronun elinde stok birikti mi haklarımızdan birini vermez. Uzlaştırmadan da bir şey çıkmaz. Adam bizi greve zorlar. Böylece bizim ücretlerin yükünden kurtulmuş olur. Stokları da eritti mi yeniden hakkımızı verir. Biz de grevi bitirmek zorunda kalırız."

Haydar Usta, "dediğin doğru," dedi, "Onun için bazı sendikalarda özel hakem diye bir şey var. Böyle durumlarda greve gitmek yerine sendikayla patron aralarında seçecekleri bir özel hakeme gidiyorlar. Özel hakemin kararı mahkeme kararı gibi oluyor. Yani her iki durumun da iyi ve kötü yanları var."

İşçilerden biri söz aldı. "Haydar Usta. Bazan radyoda dinliyoruz. Bakanlar Kurulunun bazı grevleri ertelediğinden söz ediyor. Bizimki için de böyle bir şey söz konusu mu?" diye sordu.

Haydar Usta kenara koyduğu kitabı biraz daha karıştırdı. Bir sayfaya şöyle bir göz gezdirdi. Sonra cevap verdi.

"Bakanlar Kurulu ülke sağlığını ve ulusal güvenliği ilgilendiren durumlarda grevi önce 30 gün erteleyebiliyor. Kanun Bakanlar Kuruluna bu hakkı veriyor. Ama bir bakıyorsun ülke sağlığı ve ulusal güvenlikle ilgisi olmayan bazı grevler de erteleniyor. Artık o işe söyleyecek bir şey yok. Bakanlar Kurulu bir 30 günlük ertelemeden sonra aynı grevi 30 gün daha erteleyebiliyor. Eğer bu arada taraflar anlaşamamışlarsa, sendika isterse grevine devam ediyor."

"Bir de mahkemelerin grevi durdurma konusu var."

"Eğer grevin devamı halinde patrona çok büyük zarar olacaksa, mahkeme greve son verilmesi için karar alabiliyor. Tabii sendika ve işçiler de bu kararа uymak zorundalar."

"Peki, sıkıyönetim zamanlarında durum nasıl?"

"O zamanları hiç sorma." dedi Haydar Usta. "Sıkıyö-

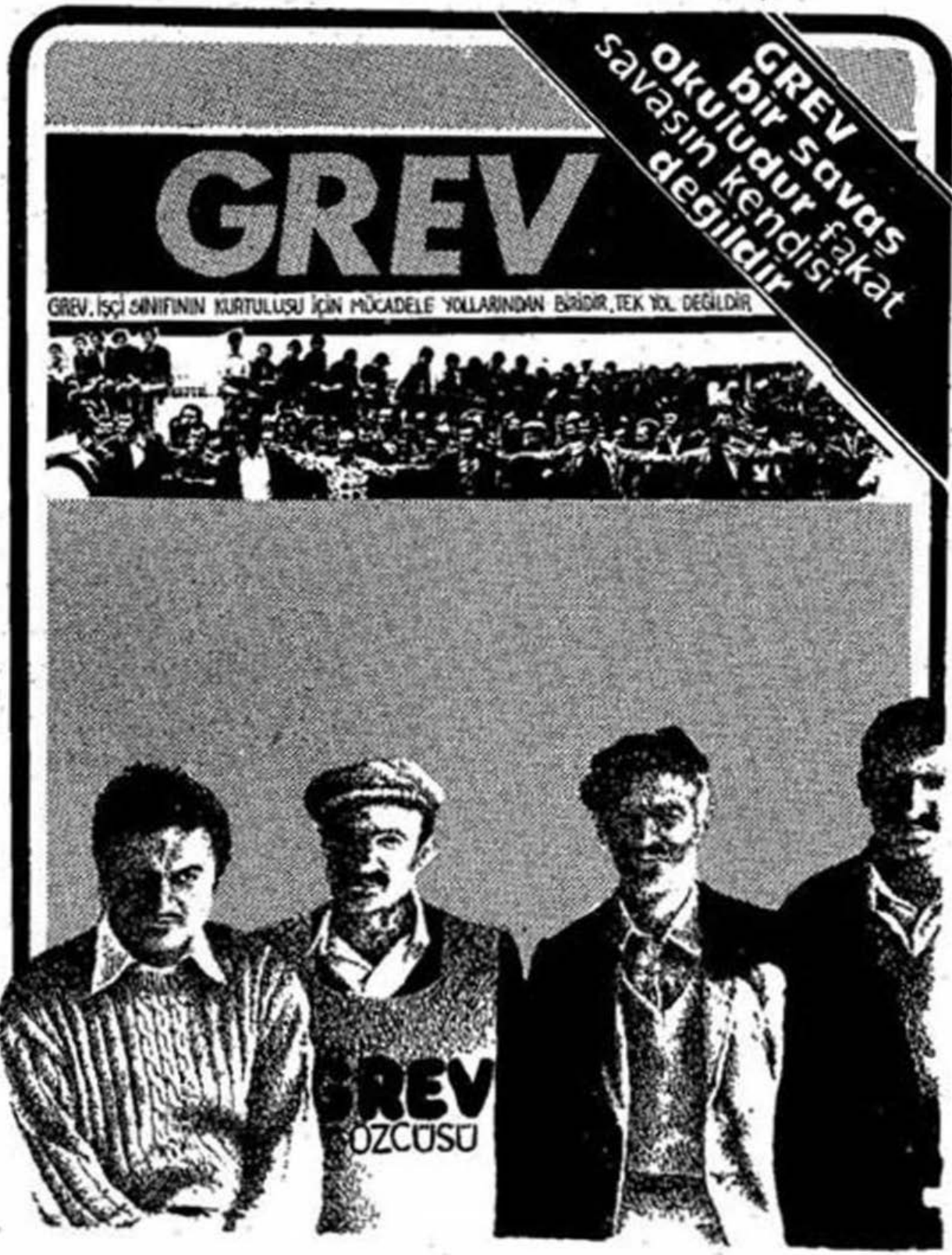
netim ilan edildiğinde sıkıyönetim komutanlığı grev hakkını askıya alabilir, yani kaldırabilir veya grevi izne bağlayabilir. Birinci durumda grev yapamazsın. Grev silahın da elinde olmadı mı ağzınla kuş tutsan patrondan bir hak koparamazsın. Diğer taraftan grev izne bağlandı mı o izni almak da kolay olmaz. Savaş filan oldu mu grev yasaklanır zaten."

Bu ara çay yeniden demlenmişti. İşçilerden biri kalktı. Bardaklara çay doldurdu ve dağıtmaya başladı.

"Haydar Usta, "iyi ki oldu şu grev be," dedi. "Yoksa kolay kolay bir araya gelip sohbet edemiyorduk. Evden işe, işten eve giden bir çok arkadaş vardı. Şimdi grevde neyin ne olduğunu öğreniyorlar. Çoğunun elinde birer kitap. Dün gelen öğrenciler de o kitapları getirdiklerine iyi etmişler. Başka fabrikalarda neler olmuş, başka ülkelerde neler olmuş. Bütün bunları bilmek gerek."

İşçilerden biri söz aldı. "Şu grev gerçekten bir okul. Düşünün. Bir sürü arkadaş grevden önce tek tek insanlar olarak meselelere bakıyordu. Aldığı ücret yetmiyordu. Fazla mesaiye kalıp daha fazla para elde etmek istiyordu. O zaman çok yıpranıyordu. Sonra aldığı paradan elinde fazla bir şey kalmıyordu. O zaman ne yapıyordu? Ya spor toto oynuyordu, ya da piyango alıyordu. Yani yoksulluktan kurtuluşu işçilikten kurtuluşta buluyordu. Bir yerden para gelecek de zengin olacak. Böylece işçiliği bırakacak. Ya bir yerde dükkan açacak, ya da patron olacak. Yani hayal hepsi. Ama şimdi bir konuş bu arkadaşlarla. Hepsinin ağzında bir işçi sınıfı lafı. Yani artık yavaş yavaş meselelere işçi sınıfı açısından bakmaya başlıyorlar. Yani yoksulluktan kurtuluşu işçilikten kurtuluşa eşitlemiyorlar. Şimdi yoksulluğun ve sömürünün olmadığı bir düzen olabileceğini öğreniyorlar. Yani tek tek işçilikten kurtulmayı değil, işçi sınıfı olarak kurtulmayı öğreniyorlar."

Bu ara bir başkası atıldı. "Tabii ya," dedi. "Bu grevde ve daha da öte politik mücadelemizde güvenebileceğimiz

GREV
GREV, İŞÇİ SINIFININ KURTULUŞU İÇİN MÜCADELE YOLLARINDAN BİRİDİR, TEK YOL DEĞİLDİR
GREV bir savaş okuludur fakat savaşın kendisi değildir
GREV
ÖZCÜSÜ

tek dayanak emekçi sınıflar ve devrimciler. İnsan zorda kalmayınca dostunu düşmanını anlayamıyor. Patron eskiden gelip bir kaç kişinin yanağından makas aldı mı, sırtını sıvazladı mı baba adam denirdi. Bayramlarda birer kutu şeker dağıttı mı değme gitsin. Şimdi öyle diyenlere takılıyorum. Patrondan işçiye baba olur muymuş diye soruyorum. Gerçek dost, gerçek düşman kim belli oldu. Bizim grev yeri başka fabrikaların işçisiyle, öğretmenle, öğrenciyle dolarken başka fabrikaların patronları da bizim patronu ziyarete geliyorlar. Biz nasıl sendikamızdan grev yardımı alıyorsak, patron da kendi sendikasından grev yardımı alıyor. Yani saflar iyice açıklaştı. Artık orta yolculuk filan yok. Herkes safını seçmek zorunda. Ya bizim taraftansın. Sömürünün olmadığı bir düzenden yanasın. Patronlara karşısın. Ya da karşı taraftansın. Patrondan yanasın. Patronların işçileri sömürmesinden yanasın. Eskiden bazı kişilere sen hangi taraftansın diye sorduk mu biz ne sağcıyız ne solcuyuz, futbolcuyuz diyebiliyorlardı. Bugün öyle cevap vermek yok."

Haydar Usta konuşulanları dinledikçe yerinde duramıyordu. Karşısındaki genç işçiler her gün kendilerini geliştiriyorlar, devrimci pratiklerini devrimci teori ile silahlandırıyorlardı. Sözü o aldı.

"Arkadaşlar. Grev işçi sınıfının bir savaş okuludur. Ama savaşın kendisi değildir. Sadece okuludur. Bazılarımız grevin kendisinin savaş olduğunu zannediyor. Yanlış bir şey.. Biz grevlerle her şeyi halledemeyiz. Bırakın bugünkü grevi. Diyelim genelgrev hakkını da sömürücü hakim azınlıktan kopardık. Yeter mi bu? Yetmez. Emekçi sınıflar olarak iktidara gelmeden, fabrikalara ve topraklara emekçilerin sahip olduğu bir düzen kurmadan bütün dertlerimiz sürer gider. Onun için grevleri ne küçümseyelim, ne de gözümüzde çok büyütelim. Bizim mücadelemiz kitle mücadelesi, sınıf mücadelesi. Yani ancak işçi sınıfı ve diğer emekçi sınıf ve tabakaların büyük bir çoğunluğunun desteği olduğu zaman

mücadelemiz başarıya ulaşabilir. Ama biliyorsunuz bilinçsiz işçi arkadaşlarımızın çoğu dünyaya işçi sınıfının dünya görüşü açısından bakmıyorlar. Patron gibi yaşamak isteyen, kendini düşünen, sınıfına güvenmeyen, sömürücü hakim azınlıktan korkan çok işçi arkadaşımız var. Bir çok bilinçsiz işçi arkadaşımız kendi sınıfına güvenmiyor. Emekçilerin iktidara gelmesi gerektiğini bilmiyor. Nasıl sömürüldüğünü kavrayamıyor. Bütün bunlar bir günde, bir haftada öğretilmez. İşçi sınıfının dünya görüşünü tüm işçi arkadaşların kafalarına yerleştirmeliyiz. İşçi grevleri bu açıdan önemli. Bakın mesela. Fabrika çalışmıyor. Biz durduk. Fabrika durdu. Yani kim üretiyor? Biz. Patron hâlâ her gün fabrikaya geliyor. Ama mal çıkmıyor. Bir sürü arkadaşın kafasına o kadar güzel giriyor ki bu konu. Bir de patronun yüzündeki maske iniyor. Patronun gerçek yüzü ortaya çıkıyor. Yani her grev işçi arkadaşlara yalnız kendi patronlarımıza değil, patron sınıfına karşı mücadele etmeyi öğretir. Her grev gerçek üreticilerin işçiler olduğunu öğretir. Her grev işçi arkadaşlara yasaların niteliğini, hangi sınıfların yararına işlediğini öğretir. Her grev işçi arkadaşlara birleşmeyi, ancak birleşerek ve kapitalistlere karşı mücadele ederek dertlerine derman bulabileceklerini öğretir."

Bu ara yaşlı bir işçi söze karıştı.

"İnsan bazı şeyleri ya kendi tecrübesiyle uzun yıllar sonucu, ya da başka insanların tecrübelerinden ve yazdıklarından kısa zamanda öğreniyor. Benim gençliğimde sınıf mücadelesi öyle bugünkü gibi gelişmemişti. Bir çoğumuz patrona baba gözüyle bakardık. Bize iş verdiğini, ekmek verdiğini zannederdik. Yıllar geçti. Patronun kazığını yiye yiye aklımız başımıza geldi. Patronun bizi sömürdüğünü anladık. Ama öyle bilimsel filan değil tabii. Sadece patrona kızıyorduk. Eskiden diyelim bir tezgahla işe başlamışken şimdi onbeş tezgahı oldu mu, ondört tezgahın parasının bizim sırtımızdan kazanıldığını biliyorduk. Ama bu dertlerimize çö-

züm nerdedir onu çıkaramıyorduk. Kaç defa sendika kuruldu. Patronun sömürüsünü ortadan kaldırabileceğimizi sandık. Hele 1963 yılında toplu sözleşme ve grev hakkını da koparınca büyük hayallere daldık. Önce sarı sendikalarda saıldık. Sonra şimdiki sendikayı bulduk. Sarı sendikalardan kurtulunca yine yeni umutlara daldık. Ama nerdeyse 13 yıl geçti. Bu süre içinde öğrendim ki öyle toplu sözleşmeyle, grevle patronların sömürüsü ortadan kalkmaz. Biz ücretlerimizi artırdık mı bir süre sonra patronlar da mallarına zam yaparlar. Bu oyun böyle sürer gider. O zaman fabrikaların emekçilerin olması gerektiğine inandım. Ama bunu kim yapacaktı? Onu yıllarca çözemedim. Bazıları, işçi sınıfı ve diğer emekçiler bunu yapabilir diyordu. Arkadaşlarıma bakıyordum. Çoğu kendi menfaatini düşünen, evinden işine, işinden kahveye, ordan da evine giden insanlardı. Çoğu ilkokul mezunuydu. Okuma yazma bilmeyenleri bile vardı. Yıllarca, okumuşlardan, devlet büyüklerinden umutlandım. Ama inanır mısınız, şu grev bana neler öğretti. Hiç güvenemediğim bir sürü insanın sınıf mücadelesinde anıden yırtıcı birer kaplan kesildiğini gördüm. Patronun bizim birliğimizden ne kadar ürktüğünü gördüm. İlk bakışta bencil gibi gözüken bir sürü işçinin emekçi sınıflar için her şeyi göze alabildiğini gördüm. Cahil diye önemsemediğim insanları üniversite mezunu patron adamlarını sustururken gördüm. Keşke şu mücadele yıllar önce gelişseydi de bugün öğrendiklerimi bana başkaları daha kısa bir zamanda öğretebilseydi."

Haydar Usta: "Çok iyi dedin, be ustam," dedi. "Her grev tecrübeli işçilerin deneylerini gençlere aktardıkları bir okul olmalı. Ama bu okulda başka şeyler de öğrenilmeli. Hani dedin ya. Keşke bazı şeyleri daha önceleri kavrayabilseydim diye. İşte bize nelerin döndüğünü işçi sınıfının dünya görüşü öğretir. Onun için de bu görüşleri anlatan kitapları okumak gerek. Grevler işçi sınıfının dünya görüşünün

yayılabileceği verimli bir topraktır. Hani düşün. Kıraç bir toprağa tohum ektin mi az mahsul verir. Ama verimli bir toprağa ektiğin tohumun başağı dolgun olur. Grevde herkesin kafası sınıf mücadelesiyle doludur. Herkes nereye baksa patronu görür. Evlerde artık dedikodu sona erer. Patronun yaptıklarından, patron taraftarı işçilerden, onların nasıl yola getirileceğinden söz edilir. Çocuklarımız yepyeni bir hava içinde büyür. Küçükten sınıf mücadelesini öğrenmeye başlarlar. Artık evlerde, kahvelerde işçiler birbirlerini çekiştirmezler. Artık nasıl birlik olunabileceği düşünülür. Bir çok işçi arkadaş tek bir fabrikadaki işçilerin birlik olmasının da yetmediğini öğrenir. Dayanışma grevlerinin önemini kavrar. Başka fabrikalardaki işçileri, Türkiye'nin dört bir yanındaki işçileri ve emekçileri, dünyada emperyalizme ve faşizme karşı savaşan halkları, ülkeleri düşünür. Yani işçi sınıfının dünya görüşü grevlerde süratle yayılır. Toprakta sağlam kök salan ağaçlar gibi işçi arkadaşların kafalarına yerleşir."

Bu ara dışardan davulla zurna yeniden duyuldu. Halay havası çalıyordu. Çadırın kapısında bir grev gözcüsünün kafası uzandı. "Haydar abi, başka fabrikalardan ziyaretimize gelenler var," dedi. Haydar Usta, "Haydin bakalım arkadaşlar, konuklarımıza hoş geldiniz diyelim" diyerek yerinden doğruldu.

Grev dershanesi boşaldı.

RESİMLİ İŞÇİ DİZİSİ

1- PAHALILIK	2.5 TL.
2- TÜRKİYE'DE SINIFLAR	2.5 TL
3- TÜRKİYE'DE İŞÇİ HAKLARI	2.5 TL
4- GREV	2.5 TL
5- İŞSİZLİK	(Çıkıyor)
6- TEKELCİ SERMAYE İLE İÇİÇE	(Çıkıyor)

İsteme adresi: Karanfil Sokak 14/10
KIZILAY / ANKARA

Dizgi-Montaj:
CİĞ Yayıncılık Ltd.
karanfil sok. 50/2 Bakanlıklar- Ankara Tel: 17 7919

Baskı:
MAYA Matbaacılık-Yayıncılık Ltd. Şti.
Eşat Cad. No: 44-Küçükesat-Ankara Tel: 18 89 72

BAŞKASI SAVUNURKEN DAVASINI
SEYİRCİ KALAN KİŞİ
ARTIK AÇMALI GÖZÜNÜ

KATILMAMIŞ DA OLSA KAVGAYA
SONUNDA PAYLAŞACAK BOZGUNU
BİR KENARDA DURMAK FALAN BOŞ
NE YAPSA KAÇAMAYACAK KAVGADAN

KENDİ DAVASI İÇİN DÖVÜŞMEYEN
DÖVÜŞECEK DÜŞMANIN DAVASI İÇİN

B. BRECHT

5.TL